

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μαργαρίτα Γραφάκου, Επίκουρη Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η συστηματική προσέγγιση της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης ως βασικού σταδίου κατά το σχεδιασμό του αρχιτεκτονικού χώρου, όπου ως αρχιτεκτονικός μπορεί να χαρακτηριστεί ο χώρος, ο οποίος εκτός από γεωμετρικά στοιχεία (διαστάσεις, αναλογίες, όρια κ.λπ.) έχει υλική υπόσταση, δημιουργείται μέσα από κατασκευή και «στεγάζει» συγκεκριμένη λειτουργία.

Για το λόγο αυτό, το μάθημα ασχολείται με τα στοιχεία του χώρου, τη γεωμετρία του, το βασικό του λεξιλόγιο, την ένταξη λειτουργίας σ' αυτόν, την κατανόηση και την αναπαράστασή του.

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η καλλιέργεια στους σπουδαστές της ικανότητας σύλληψης και απόδοσης του μελλοντικού χώρου, του χώρου, ο οποίος θα υπάρξει μετά τη συνθετική, σχεδιαστική διαδικασία.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ

Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός είναι διαδικασία από τη φύση της ενιαία, καθώς όλες οι παράμετροι που υπεισέρχονται σ' αυτόν αξιολογούνται από τον αρχιτέκτονα και λαμβάνονται υπ' όψιν παράλληλη.

Κατά την εισαγωγή των σπουδαστών στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, με όχημα την αρχιτεκτονική σύνθεση, η ενιαία αυτή διαδικασία αναλύεται για λόγους εκπαιδευτικής τακτικής σε βήματα που εισάγουν αυτές τις παραμέτρους σταδιακά.

Τα βήματα, δηλαδή η προσπάθεια της συστηματικής σχεδιαστικής προσέγγισης, πραγματοποιούνται με την επεξεργασία θεμάτων, στα οποία δεν περιλαμβάνονται κάθε φορά όλες οι παράμετροι που υπεισέρχονται και συμβάλλουν στο σχεδιασμό του χώρου. Βασικές έννοιες, όπως λειτουργία, κατασκευή, μορφή, νόημα, τόπος, μέγεθος και κλίμακα εισάγονται σταδιακά στα συνθετικά θέματα. Το αρχιτεκτονικό πρόβλημα αντιμετωπίζεται με περιορισμένα σε αριθμό και πολυπλοκότητα τόσο τα δεδομένα, όσο και τα ζητούμενα:

Το πρώτο θέμα του 1ου Εξαμήνου εισάγει το σπουδαστή στη διαδικασία απόκτησης δεξιοτήτων με αφετηρία την παρατήρηση του περιβάλλοντος. Τα βήματα που ακολουθούν την παρατήρηση, η αναγνώριση, η καταγραφή, η κριτική ερμηνεία, οδηγούν σταδιακά στην ανάπτυξη της δυνατότητας αξιολόγησης του περιβάλλοντος και άντλησης πρωτογενών στοιχείων από αυτό.

Η πορεία που ακολουθείται στην περίπτωση αυτή είναι αντίστροφη από εκείνη της σύνθεσης: Ο σπουδαστής δεν συνθέτει ένα «μελλοντικό» χώρο που θα υπάρξει μέσα από το σχέδιο, αλλά αντίθετα αναλύει και απεικονίζει με σχέδιο (και άλλα μέσα) έναν υπαρκτό χώρο, ώστε να τον κατανοήσει και να ερμηνεύσει τα στοιχεία που τον συνθέτουν.

Απεικονίζω έναν υπαρκό χώρο σημαίνει ότι επιλέγω και μεταφέρω ό,τι τον χαρακτηρίζει. Σχεδιάζω έναν τέτοιο χώρο σημαίνει ότι μέσα από μετρήσιμα στοιχεία όπως διαστάσεις, αναλογίες κ.λπ. μεταφέρω ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως αντιληπτικότητα, ευρυχωρία κ.λπ. Ο υποψιασμένος δηλαδή παρατηρής-αρχι-



Θ. Σταθόπουλος

τέκτονας ανακαλύπτει τα **ποσοτικά** στοιχεία στα οποία οφείλεται η **ποιότητα** του χώρου που παρατηρεί και έτσι τον γνωρίζει.

Στο δεύτερο θέμα, γίνεται από τους σπουδαστές η πρώτη απόπειρα δημιουργίας χώρου, από τον οποίο απουσιάζουν τα αρχιτεκτονικά και χρηστικά χαρακτηριστικά. Εξετάζεται κυρίως η γεωμετρική του υπόσταση.

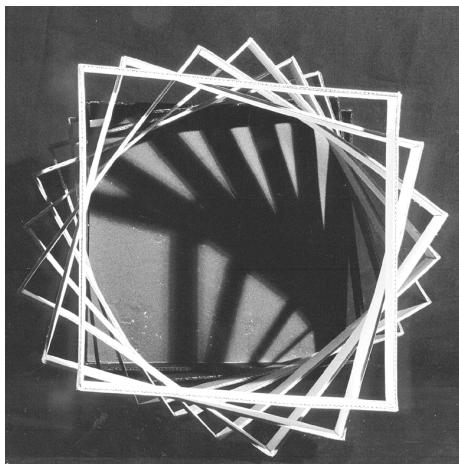
Ο σπουδαστής μελετά το σχήμα, τις διαστάσεις, τις αναλογίες ενός στερεού, επεμβαίνει σ' αυτές και δημιουργεί (στο στερεό) συνθήκες ισορροπίας, επικοινωνίας χώρων, διαμπερότητας κ.λπ. Μελετά δηλαδή, στην αρχετυπική τους μορφή, καταστάσεις που θα χρειαστεί να δημιουργήσει αργότερα κατά το σχεδιασμό αρχιτεκτονικού χώρου.

Με το τρίτο θέμα του 1ου Εξαμήνου, επιχειρείται η σύνθεση χώρου, στον οποίο υπεισέρχονται ορισμένες μόνο αρχιτεκτονικές παράμετροι, όπως η κίνηση – η στάση, οι λειτουργικές διαστάσεις του χώρου, η λειτουργία του φωτός. Ο τόπος (και ο χρόνος) δεν είναι συγκεκριμένος.

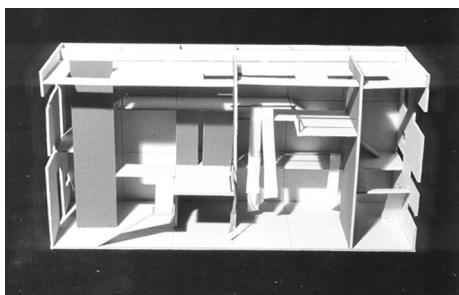
Οι κτηριολογικοί περιορισμοί θα καθορισθούν από τους **ίδιους** τους σπουδαστές σύμφωνα με τον τρόπο που ο καθένας θεωρεί ότι θα λειτουργεί ο χώρος.

Μπορεί συνεπώς να ανατραπούν κτηριολογικά δεδομένα όπως λειτουργικές διαστάσεις, τρόποι ανόδου, καθόδου κ.λπ. Αυτό όμως δεν σημαίνει απουσία κανόνων. Αντίθετα, οι προτεινόμενες λύσεις θα πρέπει να ανταποκρίνονται στους περιορισμούς που οι ίδιοι οι σπουδαστές έχουν θέσει. Αναλύεται λοιπόν το αρχιτεκτονικό πρόβλημα σε μέρη που προσεγγίζονται σταδιακά. Για την επίλυση των «μερικών» αυτών προβλημάτων δεν εξυπηρετεί η μεταφορά της βιωματικής εμπειρίας του κάθε σπουδαστή, καθώς τέτοιοι χώροι δεν έχουν προϋπάρξει. Οδηγείται έτσι η αναζήτηση λύσεων σε μια λογική –κριτική διαδικασία πρότασης– ελέγχου και όχι στην υιοθέτηση έτοιμων προτύπων.

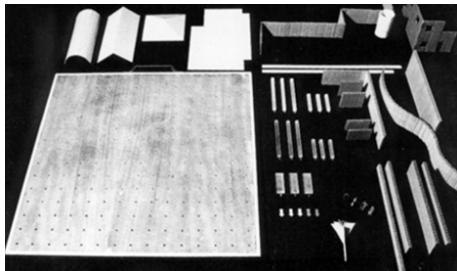
Οι προτεινόμενες λύσεις προκύπτουν συνεπώς ως αποτέλεσμα συστηματικής διαδικασίας, δηλαδή μεθόδου. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, η κατάκτηση δεν θα είναι η γνώση των χώρων που σχεδιάστηκαν, αλλά του τρόπου με τον οποίο αυτό πραγματοποιήθηκε.



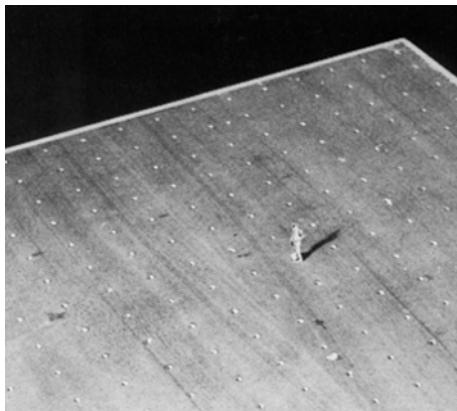
M. Σκαβάρα



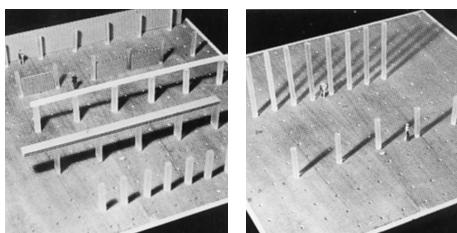
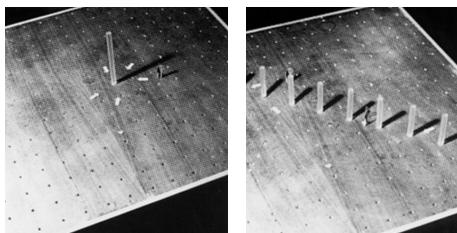
E. Αντωνοπούλου



Αποσυναρμολογούμενο πρότιλασμα



Η απροσδιοριστία του κενού



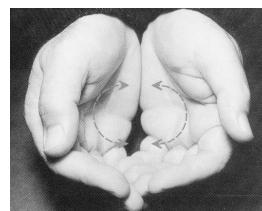
Το σημείο αναφοράς / Ο όξονας, η κατεύθυνση
Βασικά δομικά στοιχεία / Η κλίμακα, η αναλογία

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ*

Τάσος Μπίρης, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Είναι χαρακτηριστικό πόσο συχνά, πόσο αυτονότα και εν τέλει πόσο λαθεμένα χρησιμοποιείται στην αρχιτεκτονική και τη διδασκαλία της η έκφραση «πλάθω το χώρο». Εντούτοις, στην πραγματικότητα τούτο συμβαίνει μόνο σε ελάχιστες, απολύτως ειδικές περιπτώσεις. Σε όλες τις υπόλοιπες ο χώρος δεν πλάθεται, αλλά **συγκροτείται**.

Το **πλάσιμο** προϋποθέτει κάποιο ενιαίο μαλακό υλικό που «ζουλιέται» ή πιέζεται με τα χέρια μέχρι ότου πάρει μορφή. Και η μορφή αυτή δείχνει εξαρχής και για πάντα τον ιδιόμορφο τρόπο με τον οποίο γεννήθηκε, καθώς φέρει απευθίας πάνω της το χαρακτηριστικό σημάδι, το αποτύπωμα και τη φυσική κίνηση του ανθρώπινου χεριού.



Αντίθετα, η **συγκρότηση** προϋποθέτει την ύπαρξη επιμέρους στοιχείων που ενώνονται, συνταιριάζονται, «μοντάρονται», σύμφωνα με κάποιο δομικό κανόνα για να σχηματισθεί ο αρχιτεκτονικός χώρος. Και στην περίπτωση αυτή οι μορφές που γεννιούνται αποκαλύπτουν επίσης το δικό τους ιδιόμορφο σημάδι και το είδος του κανονιστικού συστήματος που τις διέπει. Και είναι φυσικό ότι το σημάδι της συγκρότησης είναι τελείως διαφορετικό από εκείνο του πλασμάτος.

Ας δεχθούμε λοιπόν ότι για τις ανάγκες του μαθήματος εισαγωγής στην αρχιτεκτονική Σύνθεση θα άξιζε και θα ήταν χρήσιμο να προηγηθεί μια ιδιαίτερη ενασχόληση και εξοικείωση με τη διαδικασία της **συγκρότησης του χώρου από τα στοιχεία του**. Είναι τότε συνακόλουθα απαραίτητο να μάθουν οι σπουδαστές και σπουδάστριες να αναλύουν στα επιμέρους μέλη τους πράγματα –συνθέσεις– που μέχρι τώρα θεωρούσαν ως ενιαίες και αδιάσπαστες ομοιογενείς ολόττητες. Αναλόγως πρέπει να μάθουν να διεισδύουν στο βάθος της φαινομένης μορφής αυτών των ολοτήτων, όπου συνήθως βρίσκεται κρυμμένο το αφαιρετικό, άυλο ίχνος της συνθετικής δομής τους. Γιατί αυτό είναι που κυρίως εκφράζει τον κύριο συνθετικό κανόνα που διέπει και καθοδηγεί το μηχανισμό συγκρότησης της μορφής. Πάνω σ' αυτό το ίχνος, σ' αυτή την αρχική νομοτέλεια, στοιχειοθετούνται και αναπτύσσονται όλα τα επιμέρους μέλη της σύνθεσης.

* Εισήγηση στα πλαίσια του μαθήματος «Εισαγωγή στην Αρχιτεκτονική Σύνθεση I».

Ποια μπορεί λοιπόν να είναι αυτά τα πρώτα βασικά ίχνη της δομής του χώρου και ποια τα βασικά στοιχεία συγκρότησής του, εκφρασμένα στην απολύτως πρωτογενή, αφαιρετική και απλουστευμένη μορφή τους; Και ποιες είναι οι ανάλογα πρωτογενείς ιδιότητες και ο ρόλος των στοιχείων αυτών ως μέσων μορφοποίησης, αισθητικής και λειτουργικής τακτοποίησης, αλλά και συμβολικής σήμανσης του χώρου; Πώς συγκροτείται από αυτά ο χώρος και βάσει ποιων κανόνων;

Μια πρώτη παραδειγματική και όχι δογματική προσπάθεια απάντησης στα βασικά αυτά ερωτήματα, θεωρημένη μέσα από το σχετικά πιο απλό, πρωτογενές –αν και ακόμα ευρύτατα χρησιμοποιούμενο– σύστημα της «Δοκού επί Στύλων», είναι το κύριο αντικείμενο αυτού του μαθήματος. Πραγματοποιείται με σειρά θεωρητικών εισηγήσεων και ασκήσεων εφαρμογής που πλαισιώνουν το κύριο μάθημα της εισαγωγής στην αρχιτεκτονική Σύνθεση. Φυσιολογικά στην πλήρη τους μορφή ολοκληρώνονται κατά τη διάρκεια δύο εξαμήνων. Στην περίπτωσή μας όμως γίνονται σε ελάχιστο χρόνο, συμπικνωμένα και περιληπτικά, στο τέλος του 1ου ή την αρχή του 2ου εξαμήνου.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι θεωρητικές εισηγήσεις συμπληρώνονται με ταυτόχρονη πραγματοποίηση αντίστοιχων παραδειγματικών εφαρμογών του διδάσκοντα, αλλά και των διδασκομένων στο σχεδιαστήριο, σε ειδικό μεταλλασσόμενο μοντέλο-εργαλείο. Παράλληλα, η διδασκαλία συμπληρώνεται στην ολοκληρωμένη της μορφή από προβολή επεξηγηματικών φωτεινών διαφανειών από ιστορικά ή σύγχρονα αρχιτεκτονήματα. Οι τελευταίες βοηθούν, ώστε στο διδασκόμενος να μπορέσει να συνδέσει τη γενικευμένη –αφαιρετική– διατύπωση των χωρικών διατάξεων του μοντέλου με ποικίλες αλλά συγκεκριμένες ερμηνείες τους στην πραγματική (εφαρμοσμένη) αρχιτεκτονική, μέσα στις φυσικές συνθήκες αλληλεπίδρασης κοινωνικών, ιστορικών, τοπολογικών κ.ά. σύνθετων δεδομένων.

Στην ουσία οι φάσεις του μαθήματος πραγματεύονται κατά την εξέλιξή τους τη συγκρότηση βασικών –σχεδόν αρχέτυπων– διατάξεων χώρου με χρήση μόνο γραμμικών (υποστύλωμα-δοκός) και επιφανειακών στοιχείων (πλάκα-τοίχος), θεωρημένων και αυτών στην απολύτως πρωτογενή, αφαιρετική και γενικευμένη τους μορφή.

Ο σπουδαστής και η σπουδάστρια οδηγούνται σταδιακά στην κατανόηση του πολλαπλού (κατασκευαστικού, λειτουργικού, αισθητικού, συμβολικού) προορισμού των στοιχείων του χώρου, αλλά και σε μια σειρά από βασικές αρχιτεκτονικές έννοιες και ζητήματα που εισάγονται παράλληλα ή διαζευκτικά:

Δομή και μορφή

Το σημείο αναφοράς και ο άξονας

Ο ρυθμός, η αναλογία, η κλίμακα

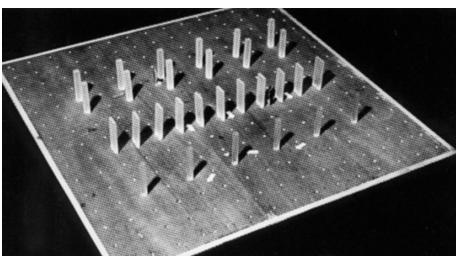
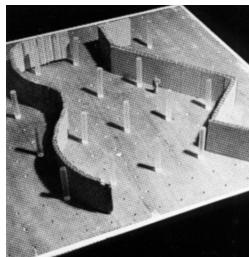
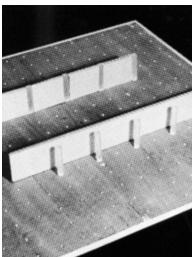
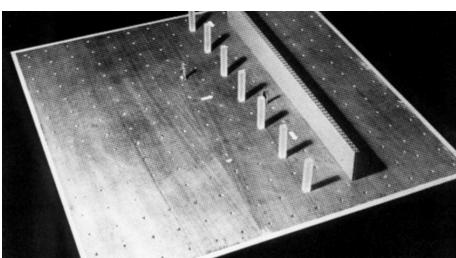
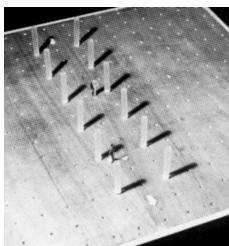
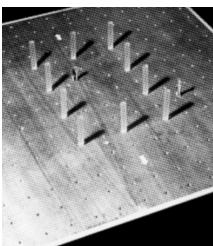
Τάξη και σταξία

Η αναγκαιότητα ύπαρξης ή μη ύπαρξης κανονιστικών συστημάτων στην ανθρώπινη δημιουργία. Ο κανόνας και η ανατροπή του

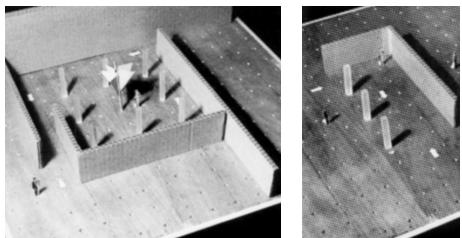
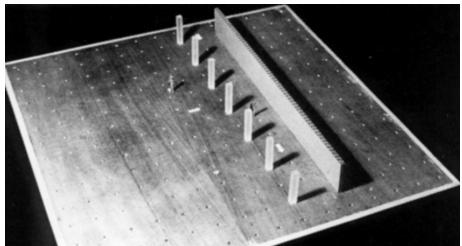
Η σημασία του υλικού

Κίνηση και στάση. Ο χώρος κίνησης και ο χώρος στάσης

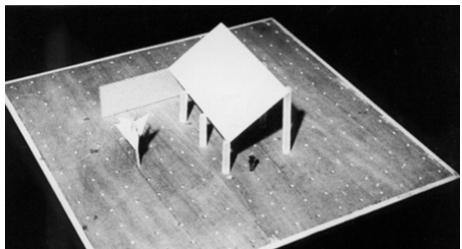
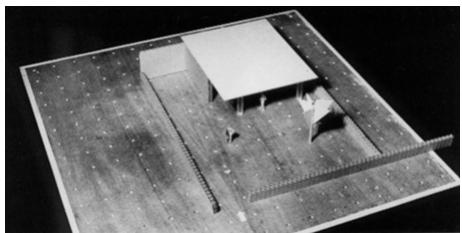
Η στοά και το αίθριο



Σχέση δομικών στοιχείων με τον κάνναβο
Η παρέκβαση από τον κάνναβο
Τα είδη των υποστυλωμάτων



Η στοά, το αίθριο, ο εσώστροφος χώρος
Η δημιουργία πλάτης, ο εξώστροφος χώρος



Πρωτογενείς μορφές στέγασης χώρου
Η οριζόντια στέγαση, η πλάκα
Η κεκλιμένη μονόρριχτη στέγη

Συνδυασμός και εμπλουτισμένοι μετασχηματισμοί των δύο βασικών διατάξεων
Το όριο (έξω-όριο, έσω-όριο, η «πλάτη»)

Το «πλήρες» (ο τοίχος)

Το «άνοιγμα» (ως «τρύπα» στο πλήρες ή ως κενό ανάμεσα σε δύο πλήρη)

Διαφάνεια και αδιαφάνεια

Η «στέγαση» (πρωτογενείς μορφές στέγασης: η οριζόντια, η κεκλιμένη -μονόρριχτη, δίρριχτη, τετράρριχτη- στέγη, ο θόλος, ο τρούλος)

Η δημιουργία δεύτερης στάθμης-ορόφου και η άνοδος σ' αυτήν (ο διώροφος και ημιδιώροφος χώρος – το πατάρι).

Η σκάλα, η ράμπα (θέση, μορφή, σχέση με υπόλοιπα στοιχεία του χώρου).

Είναι λοιπόν χρήσιμο ο σπουδαστής και η σπουδάστρια της αρχιτεκτονικής να αντιληφθούν, ήδη από τα πρώτα τους βήματα, ότι το αρχιτεκτόνημα δεν είναι μόνο ό,τι φαίνεται· ότι το αρχιτεκτόνημα δεν γίνεται μόνο ως αποτέλεσμα θεόπεμπτης ικανότητας και ταλέντου· ότι το συνθετικό φαινόμενο δεν είναι απλό, προφανές και μονοσήμαντο· ότι κάτω από ό,τι αρχικά και γρήγορα «πιάνει το μάτι», και βαθιά μέσα σ' αυτό, υπάρχουν και λειτουργούν και άλλα φαινόμενα και δεδομένα, και άλλες δυνάμεις, σχέσεις, συνιστώσες, νομοτέλειες, ομόρροπες, αντίρροπες, διαζευκτικές, αντιστικτικές. Μέσα από αυτή τη σύμπραξη, τη βασανιστική τριβή, γεννιέται η μορφή.

Η εισαγωγή προς διερεύνηση, και η κατανόηση, ήδη από την αρχική φάση της εκπαίδευσης, του χαρακτηριστικού διπόλου (ενοποιητικού αλλά και διαζευκτικού) της **Μορφής** και της **Δομής** σημαδεύει ισχυρά τον τρόπο θεώρησης του συνθετικού φαινομένου. Εισάγει τον διδασκόμενο στον προσωπικό του δρόμο προς την βαθύτερη και συχνά αφανή ουσία και αιτία των πραγμάτων.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ιωάννης Καβαλιεράτος, Επίκουρος Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Η έννοια «Χώρος» στη γενική της υπόσταση ορίζεται ως «το περιβάλλον όπου είναι δυνατόν να συμβούν φαινόμενα ή να υπάρχουν πράγματα». Για να προσδιορισθεί η ειδική έννοια «Αρχιτεκτονικός Χώρος» πρέπει να ανατρέξουμε στην Αρχιτεκτονική και το Αρχιτεκτονικό Έργο.

Η Αρχιτεκτονική είναι μια από τις Καλές Τέχνες, το τελικό δε προϊόν της είναι μια τρισδιάστατη κατασκευή, το υλοποιημένο Αρχιτεκτονικό Έργο. Το προϊόν της Αρχιτεκτονικής όμως διαφοροποιείται ουσιαστικά από τα δημιουργήματα των άλλων Καλών Τεχνών, επειδή μόνον αυτό έχει ως θεμελιώδη αφετηρία και προϋπόθεση τη λειτουργική κάλυψη της ανάγκης για την οποία κατασκευάζεται. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι δεν υπάρχει αρχιτεκτονική κατασκευή χωρίς την ύπαρξη ανθρώπινης ανάγκης την οποία αυτή καλύπτει. Ακόμα και τα Μνημεία καλύπτουν την ανάγκη της διατήρησης μιας συγκεκριμένης μνήμης.

Το Αρχιτεκτονικό Έργο επομένως έχει ως καθοριστικό παράγοντα τη χρηστική λειτουργία που οδήγησε στη δημιουργία του σε καθορισμένο τόπο και χρόνο. Η λειτουργία είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων που ο χρήστης του Αρχιτεκτονικού Έργου επιτελεί μέσω αυτού. Ο βασικός αποδέκτης και υπηρέτης της λειτουργίας στο Αρχιτεκτονικό Έργο είναι ο κατάλληλα διαμορφωμένος Χώρος, ο Αρχιτεκτονικός Χώρος. Ο Αρχιτεκτονικός Χώρος είναι το ζωτικό κενό το οποίο εμπεριέχει την ανθρώπινη δραστηριότητα και ορίζεται από το πλήρες της κατασκευής το οποίο τον περιβάλλει, τον σχηματοποιεί και παράλληλα δίνει Μορφή στο Αρχιτεκτονικό Έργο. Άρα η Μορφή του Αρχιτεκτονήματος παρέχεται από το πλήρες το οποίο καθορίζεται από το ζωτικό κενό του Χώρου που στεγάζει τη Λειτουργία. Η διαμόρφωση επομένως του πλήρους της κατασκευής, με την προϋπόθεση της στέγασης της Λειτουργίας, και η δομική του διάρθρωση είναι ο στόχος της Αρχιτεκτονικής.

Από τα παραπάνω τελικά συμπεραίνουμε ότι αντικείμενο της Αρχιτεκτονικής τέχνης είναι ο κατάλληλος συσχετισμός ανόμοιων και διαφορετικών εννοιολογικά στοιχείων, όπως το κενό και το πλήρες, η λειτουργία και η δομή, σε ένα ενιαίο, χρήσιμο και αρμονικό σύνολο, το Αρχιτεκτονικό Έργο. Η αρχιτεκτονική πρωτοεμφανίζεται τη Νεολιθική Εποχή, όταν ο άνθρωπος αρχίζει να δημιουργεί μόνιμη θέση κατοικίας, να καλλιεργεί τη γη και να θάβει τους νεκρούς του. Αυτή την περίοδο ο άνθρωπος παράγει για πρώτη φορά Χώρο, είτε με έμμεσο τρόπο, στήνοντας μονόλιθα ή τρίλιθα μνημεία, είτε με άμεσο τρόπο, κατασκευάζοντας καλύβες για να στεγασθεί. Από αυτό το αρχικό στάδιο μέχρι και σήμερα προϋπόθεση για την παρουσία της Αρχιτεκτονικής είναι ο Αρχιτεκτονικός Χώρος που μπορεί να είναι:

1. Κλειστός-εσωτερικός χώρος.
2. Ημιυπαίθριος-στεγασμένος χώρος.
3. Υπαίθριος-ανοικτός χώρος, χωρίς στέγαση.

Ο Αρχιτεκτονικός Χώρος βιώνεται από το Χρήστη, διότι δραστηριοποιείται στο κενό του, και ορίζεται από οριζόντια και κατακόρυφα υπαρκτά ή νοητά όρια τα οποία τον περιβάλλουν. Τα οριζόντια όρια είναι το Δάπεδο και η Οροφή – Τα κατακόρυφα όρια είναι οι Τοίχοι και τα Ανοίγματα. Το Δάπεδο είναι το στερεό υπόβαθρο στο οποίο κινείται και στέκεται ο άνθρωπος, άρα είναι ο ουσιαστικός υπηρέτης της Λειτουργίας, και το σχήμα του, η μορφή του και η υφή του καθορίζονται άμεσα από τη δραστηριότητα που εξυπηρετεί. Το σχήμα του δαπέδου είναι ταυτισμένο με το χώρο περισσότερο από κάθε άλλο του χαρακτηριστικό. Έτσι η μελέτη του κτίσματος σε κάτοψη είναι η μελέτη του συνδυασμού των σχημάτων των δαπέδων των χώρων του. Ο Τοίχος είναι το κατακόρυφο πλήρες της κατασκευής το οποίο περιβάλλει και ορίζει τον Αρχιτεκτονικό Χώρο και παράλληλα συμβάλλει αποφασιστικά με την υπόστασή του στον καθορισμό της Μορφής του Αρχιτεκτονικού Έργου.

Σε όλη τη διαδρομή της Αρχιτεκτονικής από τη Νεολιθική Εποχή μέχρι τώρα διακρίνουμε δύο είδη τοίχων ως προς την αντοχή και τη στατική τους δυνατότητα: α) Τους Φέροντες τοίχους: Αυτούς που εκτός από το δικό τους βάρος μεταβιβάζουν στο υπόβαθρό τους και στο έδαφος τα βάρη της υπερκείμενης κατασκευής. β) Τους Φερόμενους τοίχους: Αυτούς που μεταβιβάζουν στο υπόβαθρό τους μόνο το δικό τους βάρος. Η Διάκριση αυτή καθορίζει τις δύο μεγάλες ενότητες της Αρχιτεκτονικής που είναι: Η Αρχιτεκτονική του Φέροντος Οργανισμού από Τοιχοποίες (δηλ. με Φέροντες Τοίχους) και η Αρχιτεκτονική του Σκελετού (με Φερόμενους ή Τοίχους Πλήρωσης). Και στις δύο περιπτώσεις, είτε της Φέρουσας Τοιχοποίιας είτε του Σκελετού, η συνέχεια του Τοίχου διακόπτεται από το Άνοιγμα. Το Άνοιγμα είναι το κενό που επιτρέπει την επικοινωνία του Χώρου με το φυσικό ή το τεχνητό περιβάλλον του, παρέχοντας αφ' ενός τη δυνατότητα της ανθρώπινης διέλευσης και της οπτικής επαφής, και αφ' ετέρου της διέλευσης του ηλιακού φωτός και του αέρα μέσα από το πλήρες της κατασκευής του Τοίχου. Τα ανοίγματα στους Τοίχους έχουν μια πρόσθετη κατασκευή, η οποία συμβάλλει στην ελεγχόμενη λειτουργία τους, το Κουφωμα. Τα Κουφώματα είναι οι πόρτες και τα παράθυρα της κατασκευής, διακρίνονται δε ανάλογα με την θέση τους σε εξωτερικά και εσωτερικά.

Οι διαμορφωμένοι από τον άνθρωπο χώροι διαιρούνται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: Τους Υπαίθριους Χώρους και τους Στεγασμένους Χώρους. Ο Στεγασμένος Χώρος, που μπορεί να είναι κλειστός ή ημιυπαίθριος, χαρακτηρίζεται ακριβώς από την παρουσία μιας κατασκευής η οποία τον καλύπτει και τον διαφοροποιεί ουσιαστικά από τον υπαίθριο χώρο. Η κατασκευή αυτή είναι η Στέγαση, η οποία παρέχει προστασία από τα καιρικά φαινόμενα και ασφαλείς συνθήκες διαβίωσης στους χρήστες του χώρου. Η κατώτερη επιφάνεια της κατασκευής της Στέγασης είναι η οροφή του Χώρου που βρίσκεται κάτω από αυτήν. Επίσης οροφή είναι η κατώτερη επιφάνεια της κατασκευής του ενδιάμεσου πατώματος σε πολυώροφο κτήριο. Η Οροφή είναι το ανώτατο όριο του Χώρου. Είναι μια επιφάνεια που η γεωμετρική της προβολή ταυτίζεται με το Δάπεδο του Χώρου, αλλά η διάταξη και μορφή της μπορεί να είναι τελείως διαφορετική από αυτό, επειδή εξαρτάται από το κατασκευαστικό σύστημα της Στέγασης του Χώρου.

Τα συστήματα κατασκευής και διαμόρφωσης του Χώρου στην ενότητα της Αρχιτεκτονικής με φέροντες τοίχους ήταν ουσιαστικά δύο: 1. Το σύστημα της Αμφιέρειστης Δοκού ή της Δοκού επί Στύλων, όπου η επιφάνεια της οροφής είναι επίπεδη και 2. Το Θολοδομικό ή σύστημα των Αψίδων, το οποίο ήταν εξέλιξη του Εκφορικού, όπου η επιφάνεια της οροφής είναι καμπυλόμορφη.

Πάντως το κενό του ανοίγματος στο χώρο και αντίστοιχα η μορφή της οροφής, ως έκφραση της στέγασης του κενού, απελευθερώνονται πλήρως στην ενότητα του Αρχιτεκτονικού Σκελετού. Τέλος, όταν η οροφή του Χώρου δεν ταυτίζεται με το κατασκευαστικό σύστημα που τον στεγάζει και είναι μια ανεξάρτητη κατασκευή, αναρτημένη από τη φέρουσα, τότε αυτή η οροφή ονομάζεται ψευδοροφή.